

STEDETS VÆSEN
Skitseprojekt

af
Gudrun Steen-Andersen
August 2001

Landskabsskulptur til Sorthøj i Hasseris, Ålborg.

DESSINER

- Der sigtes mod et kunstværk, der vil forstærke områdets karakter.
- Det skal respektere det store landskab og ikke være dominerende.
- Værket skal fremtræde enkelt, nutidigt og pirre nysgerrigheden og fantasien.
- Værket må gerne ændre karakter ved forskellige lysforhold, årstider, tidspunkter på dagen og vejrtyper.
- Værket skal placeres fri af bebyggelsen, men gerne i tilknytning til fortidsminderne, incl. de 2 gravhøje.
- Værket placeres i tilknytning til eller tæt på den (N-S) gennemgående hovedsti, således at publikum nærmest tilfældigt opdager noget, som må undersøges nærmere.
- Værket placeres således, at en del af oplevelsen er den fantastiske udsigt over Limfjorden og de nærmeste kystområder.

Da jeg ikke på forhånd er blevet begrænset af en økonomisk ramme, har jeg følt mig fri til at udtænke det optimale projekt, som i kraft af sin konsistens og monumentalitet vil blive en efter danske forhold helt unik attraktion.

FORSLAG

Skulpturen STEDETS VÆSEN er en hyldest til og nært beslægtet med de to gravhøje, og en mindelse om de udgravninger, der har afdækket væsentlige bopladser fra hhv. yngre bondestenalder og jernalder, som må betragtes som forløbere for etableringen af byen Ålborg.

Et væsen, halvt nedsunket i, halvt opgravet af landskabet, så kun skulder og hoftes ses. Stort og uudgrundeligt som tiden selv, så stort, at hendes kurver opløses i ren form, når man kommer tæt på - en bjergkæde af skønhed.

Dets symbolværdi rækker henover historien og giver i sig selv og i navnets dobbelttydighed mindelser om, at der uendelig længe har eksisteret mennesker på denne plet: der hersker en ånd på dette sted - det emmer af historie. Allerede for over 4000 år siden havde mennesker fundet ud af, at her var godt at være.

Man har gravet - afdækket noget fortid, ladet andet ligge til eftertiden.

Man har taget stedet i besiddelse, men udlagt denne plet til rekreativt område i forvisning om, at også eftertiden vil finde stedet attraktivt.

Og eftertiden vil fornemme historien som stedets væsen.

BESKRIVELSE

Skulpturen består af 2 dele, som symboliserer skulder og hofte hos et i den grad overdimensioneret menneske, at det berettiger til at benævne det : VÆSEN.

Selv små partier af menneskekroppen har en forunderlig skønhed i sig, som formmæssigt forbavser og fortryller beskueren. Når de ved en forstørrelse som denne opløser sig i ren form, fornemmer man klart mennesket som natur.

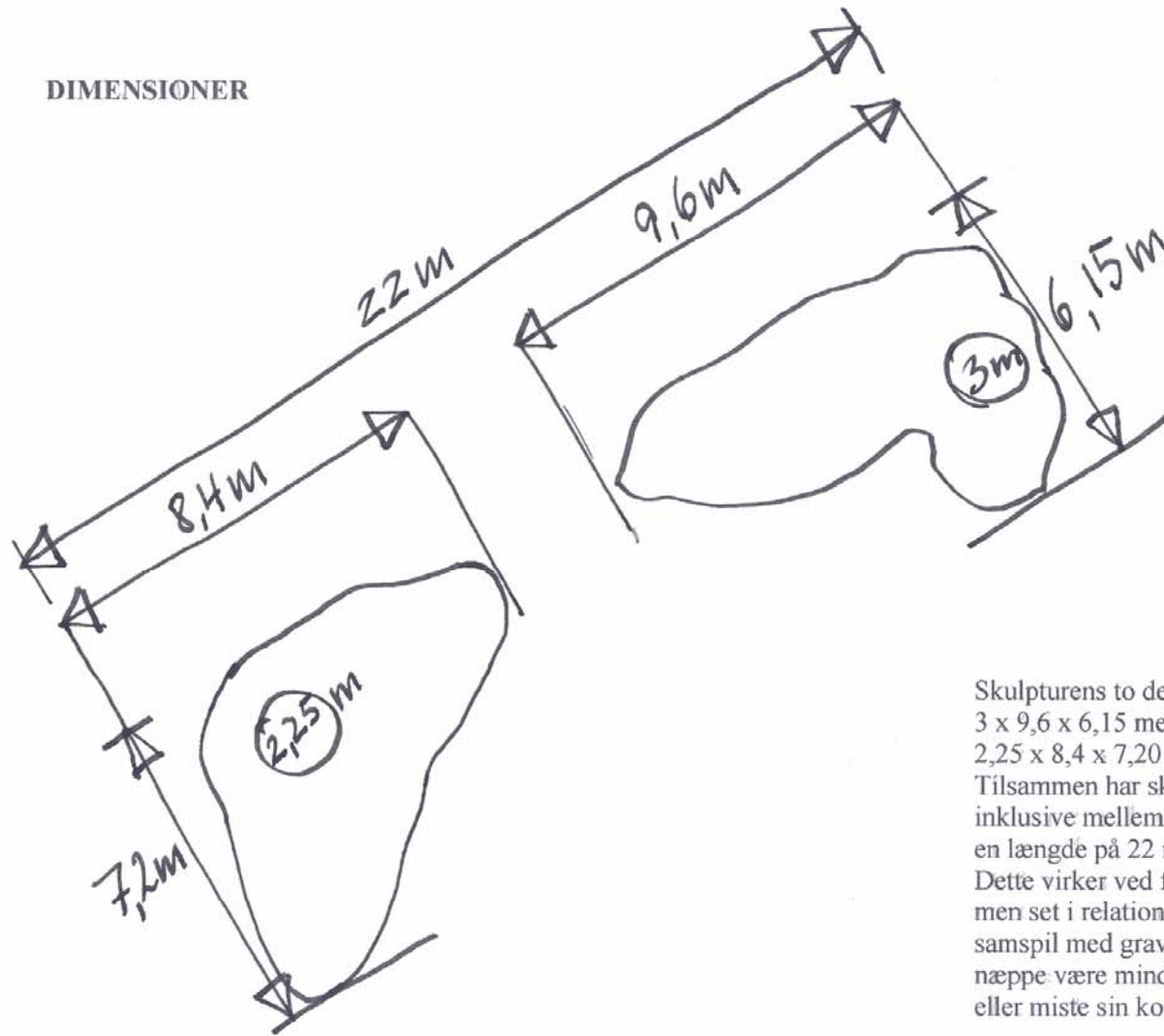
Det er ikke svært for fantasien at forbinde disse 2 bjerge med hinanden, og vores relationsinsisterende bevidsthed udfylder på smukkeste vis de "sorte pletter" og skaber hermed et indre billede af det store væsen i sin helhed.

Det er lige som fixérbilleder sjældent noget, man kan fastholde i længere tid ad gangen, og derfor vil skulpturen pulsere frem og tilbage mellem disse oplevelsessfærer for beskuerens ydre og indre øje. Synsvinklen og -afstanden giver ligeledes meget varierede formoplevelser, og materialet vil, alt efter om det er vådt eller tørt, solbeskinnet eller gråvejrnuanceret, bidrage til dette.

NÆRMERE PLACERING

Skulpturen er placeret på et naturligt vandret plateau i samspil med de 2 gravhøje, der skyder sig ud i terrænet. På en akse, der afviger svagt fra et retvinklet forhold til den Ø/V- gående sti, presser skulpturen sig op af landskabet og favner den smukke udsigt over Limfjorden.

DIMENSIONER

Skulpturens to dele er henholdsvis
3 x 9,6 x 6,15 meter og
2,25 x 8,4 x 7,20 meter
Tilsammen har skulpturens to dele
inklusive mellemrummet imellem dem
en længde på 22 meter.
Dette virker ved første øjekast stort,
men set i relation til området og i
samspil med gravhøjene kan den
næppe være mindre uden at forsvinde
eller miste sin kontekstuelle berettigelse.

MATERIALER

De materialemuligheder, jeg føler mest for, er sten og jern, naturligt nok fordi de vil indgå i en treenighed af formmæssig, indholdsmæssig og materialemæssig forbundethed med området og dets historie.

Herudover eksisterer efter min bedste overbevisning kun to yderligere muligheder, nemlig kunststen (beton) og bronze.

Jeg vil herefter gennemgå de praktiske muligheder for at anvende de nævnte materialer.

Ud fra en 3-D scanning af modellen kan man henholdsvis forstørre og formindske efter behag. Til denne forstørrelse findes storformsfræsemaskiner, som kan gengive skulpturen i den ønskede dimension i forskellige skummaterialer. Herfra kan man arbejde videre i støbte materialer, som bronze, støbejern eller kunststen (beton).

Hvilket jeg vil komme nærmere ind på under de nævnte materialer.

Sten:

Der findes to metoder til at fremstille denne forstørrelse i sten

- enten ved hjælp af den gamle, prøvede metode med de tre passere og håndkraft, d.v.s. hammer og mejsel, lufthammer, skære- og sliberedskaber. Det er en meget ekspertisekrævende fremstillingsmetode. Man kan også visse steder finde storformsfræsere til sten, blot går de ikke helt til overfladen, så herefter må alligevel håndhugges og -slibes.

I begge situationer vil det være et urimeligt spild af materiale, og dermed penge, at fremstille en massiv form. Ejheller kan der købes - eller transporteres - sten af disse dimensioner.

Ved håndhugningsmetoden vil man formodentlig vælge at støbe hele sten af passende dimensioner - d.v.s. i ovefladedimensioner så store som muligt og af den nødvendige tykkelse - fast i et betonfundament. Når dette er dækket af sten således, at den ydre dimension er større end den ønskede og således illuderer en hel sten, kan metoden med de tre passere bringes i anvendelse.

Fræsningsmetoden vil dele overfladeformen op i et antal 1.5 x 1.5 meter stykker med en tykkelse, der modsvarer kravene til elementernes holdbarhed. Disse overfladestykker skal så passes sammen over et fundament af beton.

Jern:

Også her kan to metoder anvendes, nemlig skibsværftmetoden og sandstøbningsmetoden.

Skibsværftmetoden går ud på at bygge overfladen op over et skelet af tætsiddende spanter, hvis dimensioner og placering er nøje udregnet efter 3-D - filens data. Til dette kan anvendes cortenstål, som er meget smuk i sin korrosion og som både er et sejt og holdbart materiale.

Støbejernsmetoden kræver en storformsfræsning af en skal i et skummateriale, som egner sig til sandstøbning. Denne skal deles op i stykker, der af størrelse er egnede til sandstøbning. De støbte stykker svejses sammen over et fundament af beton.

Bronze:

Her anvendes næsten samme fremgangsmåde som ved støbejern, blot anvender man almindeligvis ikke sandstøbning, men cire- perdue støbning.

Kunststen:

Enten beton med stort tilslag af sten eller et kompositmateriale.

Hertil er foreslået anvendt både en ydre og indre form, hvor den indre er massiv og så meget mindre end den ydre som den ønskede tykkelse af materialet.

Disse 2 placeres i omvendt position således, at den ydre formskal omslutter den indvendige klump, dog med et ensartet mellemrum, som svarer til den tykkelse, materialet ønskes støbt i. Efter støbning vendes stykkerne og den ydre form aftages, hvorefter overfladen bearbejdes.

UDFØRELSE

Sten:

Jeg har kontakt til stenhugger **Jan Guldbrandsen**, som arbejder for flere store billedhuggere. Han mener at kunne påtage sig opgaven efter fremgangsmåden med de 3 passere.

Ligeledes har jeg kontakt med det belgiske firma **Gillet S.A.** i Rochefort, som kan påtage sig fræsning af sten efter 3-D

- filen. Den sidste overfladehugning vil jeg i givet fald overlade til Jan Guldbrandsen.

Med hensyn til det indvendige betonfundament forestiller jeg mig, at Ålborg kommunes tekniske forvaltning selv kan finde den bedst egnede blandt de lokale firmaer, som eventuelt vil sponsere dette.

Jern:

Her har jeg kontaktet dels **Ørskov Skibsværft** i Frederikshavn, som for nuværende ikke har tid til projektet, men som ser sig i stand til at fremstille skulpturen efter den nævnte metode, og som senere og helst i forhandling med beslutningstagerne i forhold til dette projekt, vil være velvilligt indstillede. Dels har jeg forbindelse med et støberi på Fyn, **C.C. Jensen A/S**, som bl.a. sandstøber, og som benytter sig af den nyeste Edb-teknologi til simulering af sine støbeprocesser.

Bronze:

Det bronzestøberi i Tyskland, **Giesserei Strassacker** i Süßen, som jeg regelmæssigt benytter mig af, har indvilget i at give et samlet tilbud på fræsning, støbning og samling på lokaliteten.

Kunststen:

EL-BO Produktion A/S i Fårup har specialiseret sig i storformsfræsning, som de mestendels anvender på vindmølleindustrien, og de vil være i stand til at fremstille den ydre skalform og den indre, massive form i et skummateriale, der egner sig til støbningen.

Endnu har jeg ikke kunnet få tilbud fra firmaer, der støber kunststen, men førnævnte firma vil være mig behjælpelig med at undersøge forskellige muligheder.

For at kunne foretage prissammenligninger har jeg haft kontakt med et firma i New York, **Johnson Atelier**, som stort set kunne påtage sig at fremstille skulpturen i alle de foreslåede materialer.

For at få realistiske tilbud, har jeg hos Cascade Computing fået fremstillet en STL-file med en 3-D scanning af skulpturen.

Samtidig har jeg på Teknologisk Institut på baggrund af STL - filen ladet fremstille en udfræsning af skulpturen i det størrelsesforhold, som svarer til den landskabsmodel - 1:150 -, som firmaet Blikfeld og Risager i Århus har udarbejdet til mig. En afformning af denne udfræsning i silikone og efterfølgende støbning i voks gør den lille skalamodel sammenlignelig med den store, oprindelige model, som har ligget til grund for scanningen.

ØKONOMISK OVERSLAG

Jeg vedlægger bilag fra:

- EL-BO Produktion A/S
- Giesserei Strassacker, Tyskland
- Gillet S.A., Belgien
- Johnson Atelier, New York
- Stenhugger Jan Guldbrandsen

Samt navne på firmaer, det vil være relevant at kontakte i en senere runde.

Endvidere et skema, hvoraf det fremgår, hvilke arbejdsgange, der er nødvendige til de forskellige materialer.

En endelig pris på udførelse og opstilling er det for nuværende kun lykkedes mig at få fra bronzestøberiet Strassacker.

Jeg er af den formodning, at man med dette beløb in mente vil være i stand til at tage en formel beslutning om gennemførelse af projektet.

Efterfølgende vil det være lettere at formå virksomhederne til at fremkomme med tilbud på opgaven.

Ligeledes har jeg endnu ikke noget bud på mit eget honorar, men tror, at hvis man beslutter sig for at realisere projektet, vil min andel ikke være det, der vælter budgettet.

Sidst vil jeg varmt anbefale, at mulighederne for sponsorater af de forskellige arbejdsopgaver undersøges omhyggeligt.

STEN**JERN****BRONZE****KUNSTSTEN**

**Storformsfræsning
i stenblokke
(elementer)**

**Storformsfræsning
i polystyrenelemen-
ter.**

**Storformsfræsning
i polystyrenelementer**

**Storformsfræs-
ning:1 ydre skal
+ 1 indre kerne
i polystyren**

**Sandstøbning af jern-
eller støbestålelemen-
ter.**

**Cire Perdue støbning
eller evt sandstøbning
af bronzeelementer.**

**Betonstøbning
på stedet af
skulpturen i
et stykke.**

**Stenelementer samles
over en kerne af
beton.**

**Jernelementer samles
over en stålkonstruk-
tion eller betonkerne.**

**Bronzeelementer sam-
les over en stålkonstruk-
tion, evt med en indvedig
opfyldning med sand.**

ALTERNATIVT:

STEN

En betonkerne beklædes med elementer af stenblokke i passende størrelse, hvorefter Forstørrelsen udhugges efter gipsmodel efter metoden med "de tre passere".

Dette foregår på stedet.

JERN

Skibsværftmetoden indebærer, at der efter informationerne på STL-filen opbygges et fintmasket net i form af et fundament, som corten-stålpladerne formes omkring.

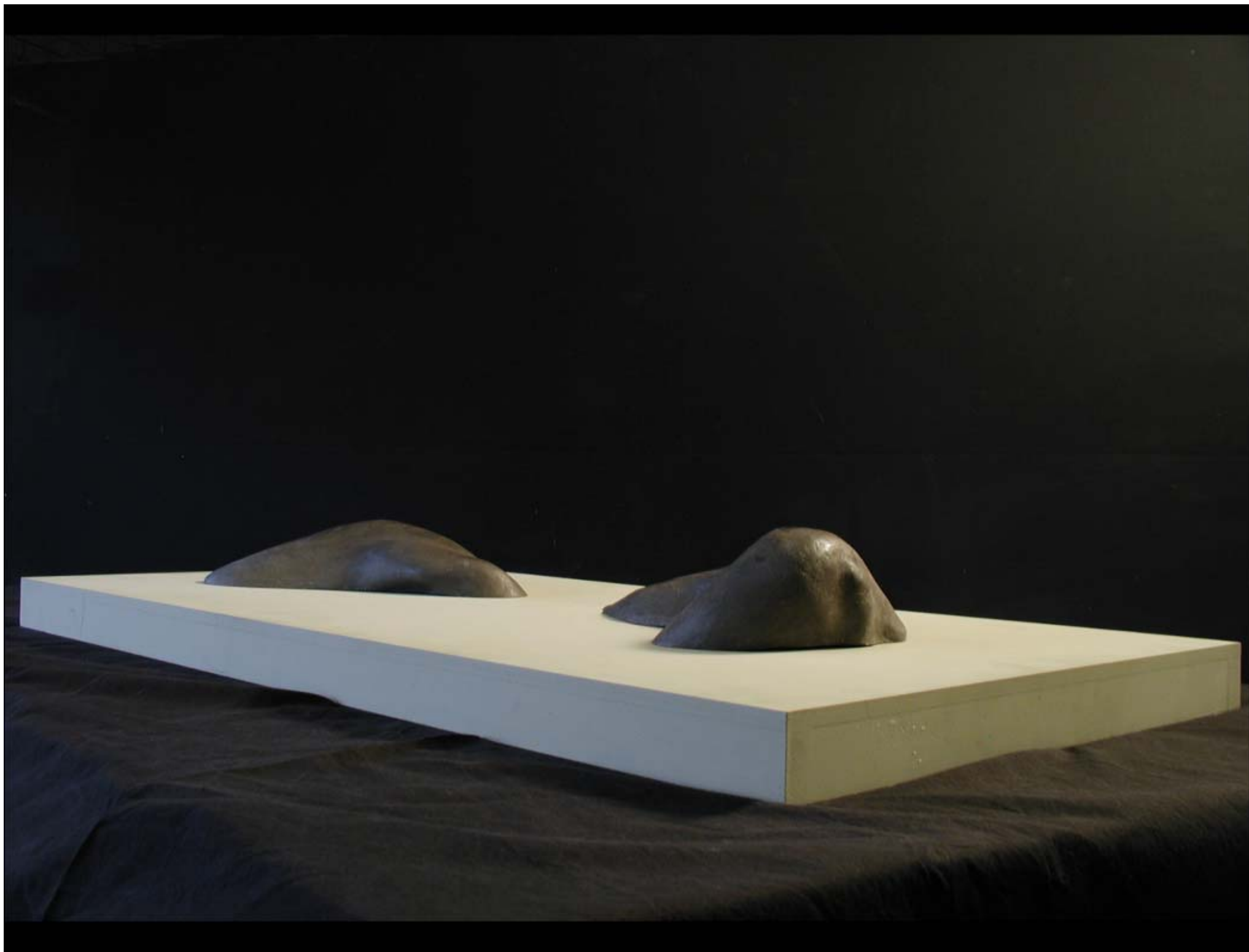
Dette foregår på værftet, hvorefter skulpturen samles på stedet, stadig med spanterne som fundament.

Nørresnede Stenhuggeri (leverandør af Indisk Diabas - sort granit)

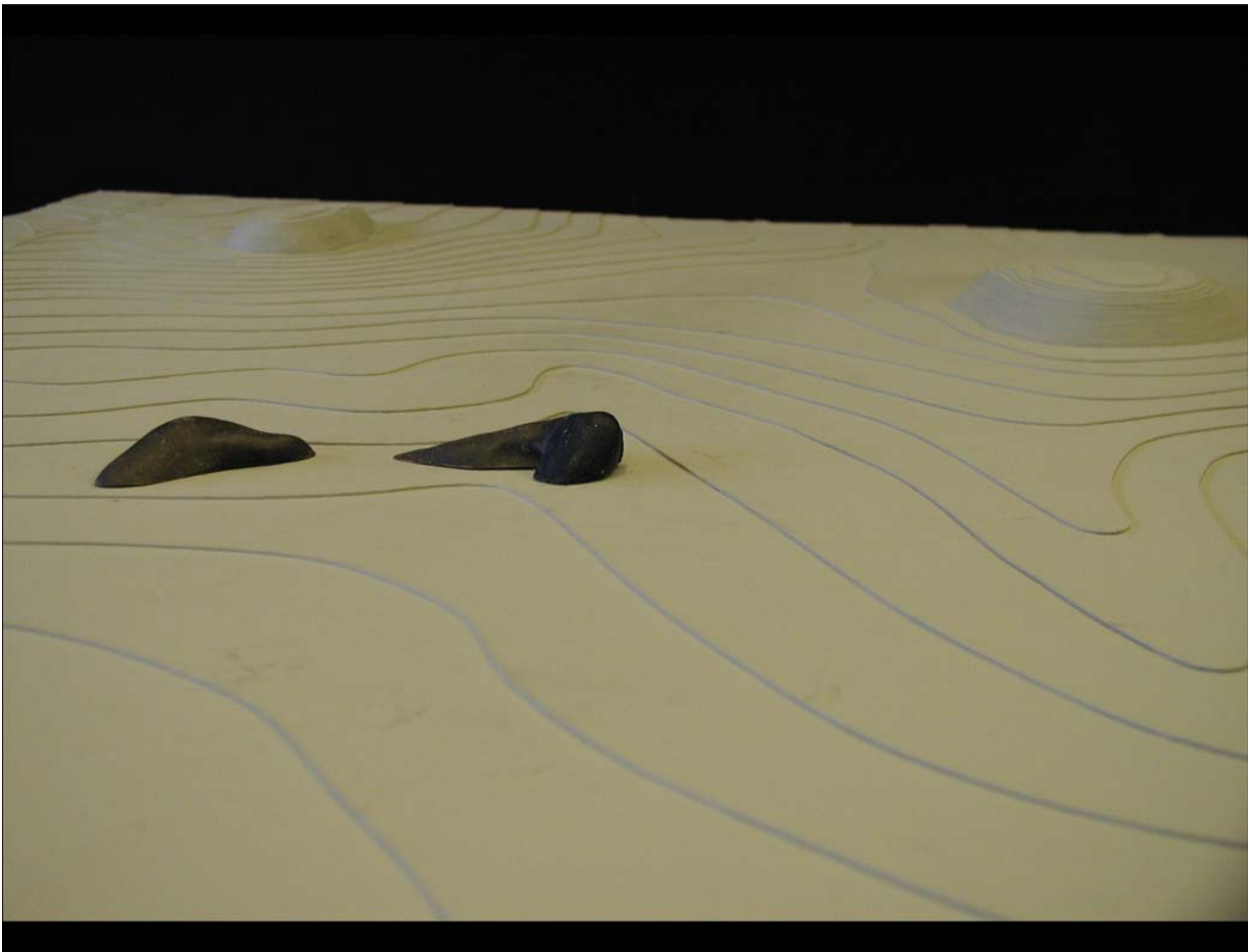
York Refrigerations jernstøberi i Hornslet (sandstøbt jern og stål)

K.B. Hanssons metalstøberi i Blære - Års (Sandstøbt bronze)

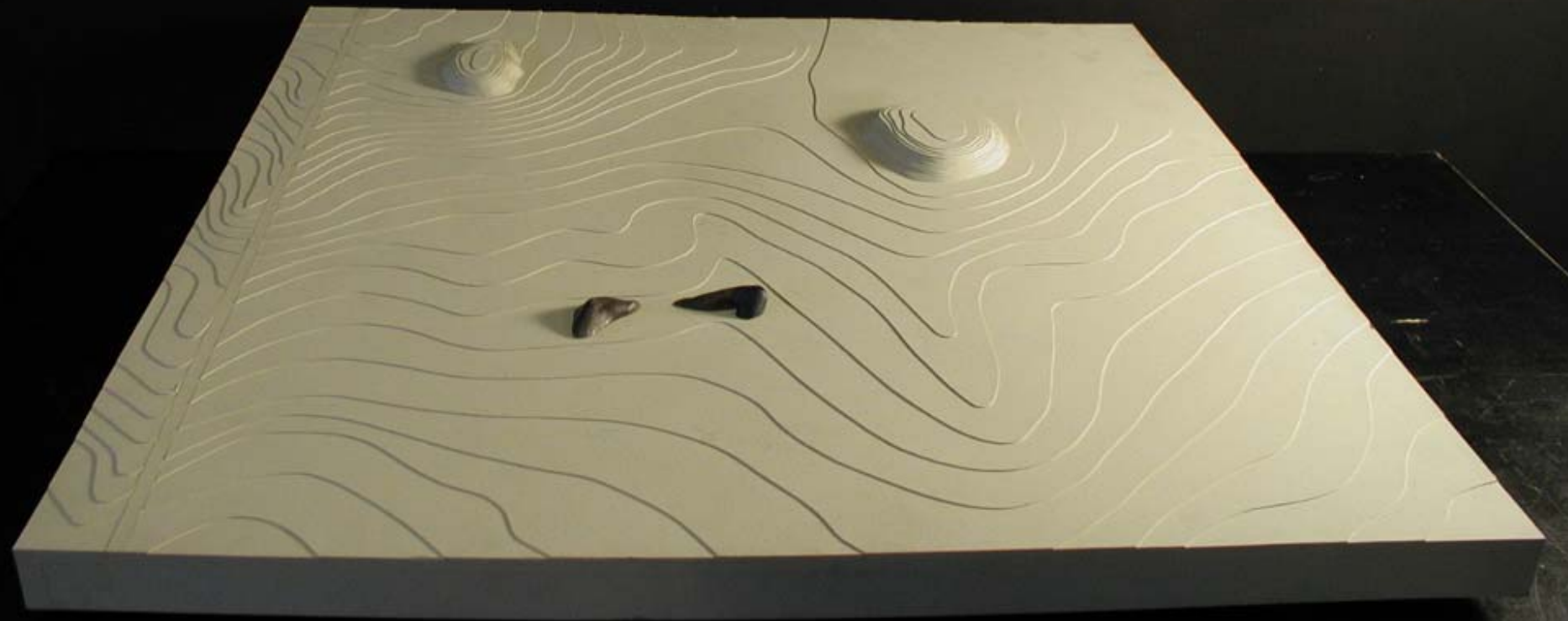

STEDETS VÆSEN

Landskabsskulpturen blev aldrig realiseret i Hasseris, men den er et særdeles overbevisende (var)tegn, der kan placeres stort set alle steder af historisk værdi.

Venlig hilsen

Gudrun Steen-Andersen

Hans Broges Gade 9,4. DK * 8000 Århus C

Atelier: Kalkværksvej 5B

Tlf. +45 86191937

www.gudrunsteenandersen.com